

Eksternt-initierte nabolagsarrangementer som byutviklingsgrep: Stimulerer eller simulerer vi lokalt engasjement?

Lina Naoroz Bråten (NTNU IAP) og Marius Vigen (NTNU ISS)

I en kvalitativ studie av gatefestivalen *Levende Abels gate* i Trondheim over tre år, identifiserer vi spenningen mellom å simulere versus stimulere til lokalt engasjement gjennom eksternt initierte nabolagsarrangementer (Bråten og Vigen, 2025). Vi undersøker hvordan festivalen påvirker lokalt engasjement i nabolaget, og hvordan organiseringen av slike initiativer kan forstås mer generelt.

SAMMENDRAG

Gatefestivaler som byutviklingsgrep har over tid vært en økende trend som både private og offentlige aktører omfavner. De representerer innovative måter for offentlige planmyndigheter og private aktører å samhandle på. På kreativt vis aktiveres offentlige rom og møteplasser på en måte som kan bidra til økt lokalt engasjement for fremtidig byutvikling. I denne artikkelen belyser vi hvordan nabolags- og gatearrangementer tas i bruk som nye planverktøy, men påpeker at diskusjonen om festivaler som byutviklingsgrep ofte uteblir.

INTRO

Mens noen innbyggere opplever arrangementene som positive initiativ for *økt lokalt engasjement*, forteller andre om eksternt initierte tiltak *uten rot i lokalmiljøet og dets behov*. Vi ønsker gjennom denne artikkelen å fremheve hvordan gatefestivaler omfavnes som nye planverktøy, samtidig som vi løfter diskusjonen om hvordan man kan lykkes med slike arrangementer.

METODE

Vi har gjennom tre år (en helg i september 2021, 2022 og 2023) gjort korte intervjuer av festivaldeltakere som *in situ* (Henriksen & Tøndel, 2017), og gjennomført dybdeintervjuer med lokale og eksterne aktører som på ulike måter har vært engasjert i *Levende Abels gate*.

Figur 1: For å lykkes med nabolagsfestivaler må arrangører stimulere de lokale kreftene. Foto: Lina Naoroz Bråten, NTNU

Festivalen ble for første gang arrangert i 2021 av Pådriv Trondheim i samarbeid med Trondheim folkebibliotek, Bærekraftssenteret og Bøker & Bylab med midler fra Trondheim kommunes «Levende bygater»-prosjekt. Også Trøndelag fylkeskommune i samarbeid med Mobilitetslab Stor-Trondheim (MoST) har vært involvert i

festivalen. Målet med festivalen har vært å fungere som en arena for dialog om lokal byutvikling gjennom aktiviteter og uttesting av midlertidige tiltak i byrommene. Dette innebærer intervensjoner og aktiviteter (som brukmarked, aktiviteter for barn, bygging av midlertidige lekeapparat, utplassering av midlertidig møblering; debatt om byutvikling, stand med lokale kommersielle aktører, og gratis frokost) i byrommene for å engasjere innbyggerne i lokale byutviklingssamtaler og for å styrke deres tilhørighet til nabolaget.

Definerende for bydelen festivalen foregår i er Elgeseter gate som Trondheims hovedfartsåre fra sør inn mot sentrum. Som gjenstand for mye debatt (Adresseavisen, 2025) de siste årene har det blitt rapportert at gata i økende grad oppleves som en barriere til fots og på sykkel, i forlengelsen av uavklarte mobilitetsambisjoner mellom kommune og fylkeskommune. Det er få aktive fasader og næringslokaler i første etasje er omgjort til bolig. Bydelen preges av flere store byutviklingsprosjekter, blant annet NTNUs campusutvikling og nye næringsbygg som en del av «Teknobyen» og «Innovasjonsdistriktet Elgeseter». Disse initiativene er forankret i kommunale strategier som posisjonerer bydelen innenfor «kunnskapsaksen» i «teknologihovedstaden» Trondheim (Trondheim kommune, 2025). Med sin nærhet til NTNUs campuser har Elgeseter en høyere andel studenter med kortvarige leieforhold og midlertidige bosituasjoner enn det man gjerne finner ellers i byen.

RESULTAT

Simulere eller stimulere?

Fra analysen av intervjuene gjennomført under festivalene i 2021-2023 ser vi et spenn mellom festivalens mål og utfall. Våre empiriske funn antyder at festivalen balanserer mellom å (1) *simulere* et lokalt initiativ som ikke er helt til stede – med en potensielt negativ effekt på nabolagsengasjement, og å (2) vekke initiativ lokalt ved å *stimulere* til handling – med en potensielt positiv effekt på nabolagsengasjement.

Med utgangspunkt i deltakernes erfaringer vil vi understreke at gatefestivaler som Levende Abels gate over tid kan stimulere til lokalt engasjement ved å trigge økt stedsidentitet og følelser av samhold innad i nabolaget. Samtidig problematiserer vi hvordan slike festivaler også kan føre til det motsatte og dermed begrense – eller i verste fall forverre – det lokale engasjementet. For eksempel, ved å simulere lokal deltakelse gjennom det informantene våre kaller «symbolske handlinger» eller «kosmetisk samskaping». Konsekvenser er fortellinger om lokal frustrasjon eller passivitet, belyst av det planlitteraturen omtaler som *medvirkningstretthet* og samhandlingssosiologien omtaler som *mislykkede* eller *tvungne ritualer* (Collins, 2005).

En typologi for nabolagsarrangementer

Gjennom konseptutvikling som konstruktiv innspill til byutviklingsdebatten underbygger vi lokalsamfunnets betydning i slike sammenhenger. Rettet mot beslutningstakere, stedsutviklere og andre bydelsentusiaster presenterer vi en typologi for nabolagsarrangementer med ambisjon om bedre forståelse av hva som fører til lokalt nabolagsengasjement. Vi skiller mellom fire typer arrangementer: *kosmetiske arrangementer*, *entusiast-arrangementer*, *engasjerende arrangementer* og *fellesskapsarrangementer*:

Kosmetiske arrangementer: Eksternt-initierte, hovedsakelig symbolske og med liten positiv innvirkning på lokalsamfunnet. Simulerer lokale initiativ uten forankring i lokalmiljøet. Ofte designet for å vise at noe blir gjort, uten å gi innbyggere reell innflytelse. Sjeldent varige endringer.

Engasjerende arrangementer: Mål om å inspirere innbyggere til å engasjere seg mer aktivt i lokalsamfunnet. Fungerer som katalysatorer for videre lokal deltakelse og utvikling av innbyggerinitiativer, selv om arrangementet ikke har sitt utspring lokalt.

Entusiast arrangementer: Initieres av de mest engasjerte og aktive medlemmene i lokalsamfunnet; en eksklusiv kjerne ressurssterke og entusiastiske naboer. Fungerer som plattform for samarbeid om prosjekter som kan ha

innvirkning lokalt, men er gjerne organisert «ovenfra-og-ned». Sårbart om ikke tilstrekkelig forankret i lokalmiljøet ellers.

Fellesskapsarrangementer: Idealtypisk inkluderende initiativ som favner alle. Til dels romantisert og utopisk framstilling. Samler et helt lokalsamfunn gjennom å bygge fellesskap og styrke sosiale bånd, samtidig som de gir innbyggerne en felles stemme inn i lokale planleggings- og utviklingsprosesser.

Tabell 1. Et konseptuelt rammeverk for nabolagsinitiativ

	Simulating	Stimulating
External initiatives	<i>Kosmetiske eventer (cosmetic events)</i>	<i>Engasjerende eventer (Sparking events)</i>
Local initiatives	<i>Enthusiast events (top-down)</i>	<i>Fellesskapsventer (Community events) (bottom-up)</i>

KONKLUSJON

En vedvarende utfordring i deltakende byutviklingsprosesser

Til tross for begrensede ressurser forsøker arrangører av nabolagsarrangementer å øke lokalt engasjement gjennom kreative og innovative former for innbyggerdeltakelse. I beste fall inspirerer dette innbyggere og stimulerer til nye lokale initiativ. I verste fall simulerer det grasrot-arrangementer uten lokal forankring, noe som kan føre til falske forhåpninger og at folk avstår fra å engasjere seg. At innbyggere gis lite handlingsrom for engasjement, eller av ulike årsaker velger å ikke benytte det handlingsrommet de har, er et demokratisk problem og en vedvarende utfordring i deltakende planleggingsprosesser.

Gatefestivaler har stort potensiale til å bidra til økt begeistring og engasjement i lokale planleggings- og byutviklingsprosjekter, spesielt når de er del av en større strategi der ulike verktøy for innbyggerinvolvering og samskapende aktiviteter benyttes samtidig. Med en nabolagsorientert sosiologi ønsker vi å vise beslutningstakere, stedsutviklere og ildsjeler at det er mulig å bevege seg fra simulerende til stimulerende initiativ, enten det kommer innenfra eller utenfra lokalsamfunnet (tabell 1). Dette forutsetter imidlertid en grunnleggende forståelse av bydelstilhørighet, og -ierskap, hvor den lokale konteksten byutvikling foregår i må tas på alvor.

KILDER

Adresseavisen. (2025). Ikke la Elgeseter gate bli enda styggere. *Adresseavisen, Leder*. Hentet fra <https://www.adressa.no/debatt/i/LMXd5p/ikke-la-elgeseter-gate-bli-enda-styggere>

Bråten, L. N., & Vigen, M. G. (2025). Community engagement through the neighbourhood street festival: Between external simulation and local stimulation. *Urban Studies*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/00420980251323495>

Collins, R. (2005) *Interaction Ritual Chains*. Princeton: Princeton University Press.

Henriksen, I.M., & Tøndel, G. (2017) Spontane dybdeintervjuer: Strategisk interaksjon som sosiologisk forskningsmetode. *Norsk sosiologisk tidsskrift* 1(3): 216–232.

Trondheim kommune. (2025, 11. juni). *Næring og samfunnsutvikling*. Hentet fra <https://www.trondheim.kommune.no/tema/klima-miljo-og-naring/naringsutvikling/naring-og-samfunnsutvikling/>